

Działalność gospodarcza we Francji

Opracowano dla CCIFP przez
Kancelarię Prawną Gide

GIDE
GIDE LOYRETTE NOUËL

Prowadzenie działalności gospodarczej przez zagranicznego przedsiębiorcę we Francji może przybierać różne formy, w zależności od przyjętej przez inwestora strategii i rodzaju działalności firmy. Inwestor zagraniczny chcący prowadzić we Francji działalność gospodarczą może działać jako osoba fizyczna lub prawna.

Niezależnie jednak od przyjętego rozwiązania, inwestor może dokonywać zmian w ramach wybranej przez niego formy prowadzenia działalności we Francji¹ i to bez konieczności ponoszenia znacznych kosztów.

Należy mieć na uwadze, że prowadzenie niektórych rodzajów działalności (takich jak np. sprzedaż alkoholu, działalność ubezpieczeniowa, prowadzenie biura turystycznego itd.) wymaga spełnienia pewnych warunków oraz złożenia stosownych gwarancji finansowych.

Warunki podejmowania działalności we Francji przez polskich przedsiębiorców uległy znacznemu uproszczeniu wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej².

1. **Możliwości prowadzenia działalności gospodarczej we Francji przez inwestora zagranicznego**

Wybór rozwiązania służącego podjęciu działalności gospodarczej zależy przede wszystkim od celu inwestycji oraz od stopnia niezależności, z jakiej przyszły inwestor pragnie korzystać.

1.1 **Samozatrudnienie**

Przedsiębiorca pragnący otworzyć własną działalność we Francji ma do wyboru następujące struktury: (i) własną działalność w ramach tzw. systemu klasycznego (*entrepreneur individuel* ou *entreprise individuelle de droit commun*), (ii) status przedsiębiorcy indywidualnego (*auto-entrepreneur*, a teraz *micro-entrepreneur*) i (iii) przedsiębiorstwo indywidualne z ograniczoną odpowiedzialnością (*EIRL – entreprise individuelle à responsabilité limitée*).

Wybierając samozatrudnienie należy pamiętać, że zarówno przy opcji *entrepreneur individuel* jak i *micro-entrepreneur* przedsiębiorca będzie odpowiadał całym swoim majątkiem za działania przedsiębiorstwa. Natomiast w przypadku wyboru EIRL przedsiębiorca ma możliwość określenia majątku wydzielonego (*patrimoine d'affectation*), w którym znajdują się dobra służące do działalności i do wysokości którego przedsiębiorca będzie ponosił odpowiedzialność za działania przedsiębiorstwa. Ponadto bez względu na wybraną strukturę przedsiębiorca samozatrudniony ma możliwość sporządzenia w formie aktu notarialnego tak zwanej *déclaration d'insaisissabilité*, na podstawie której nieruchomości nieużywane na potrzeby przedsiębiorstwa objęte są ochroną przed zajęciem w razie kłopotów finansowych przedsiębiorstwa. Natomiast nawet w przypadku braku złożenia ww. *déclaration d'insaisissabilité* na mocy prawa wierzyciel nie może dochodzić swoich roszczeń na lokalu mieszkalnym, z wyjątkiem części tego lokalu przeznaczonej do prowadzenia działalności.

W procesie zakładania przedsiębiorstwa należy także zdefiniować rodzaj prowadzonej działalności. We Francji wyróżnia się cztery rodzaje działalności: (i) rzemieślniczą, (ii) przemysłową, (iii) handlową i (iv) wolne zawody³.

1.2 **Spółki handlowe (*sociétés commerciales*)**

We Francji istnieje wiele rodzajów spółek handlowych: spółka jawna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, spółka akcyjna uproszczona i spółka komandytowa (zwykła i akcyjna). Spółki komandytowe należą dziś do rzadkości i z tego względu nie zostały objęte zakresem niniejszego opracowania.

1.2.1 Spółka jawna (SNC – *société en nom collectif*)

- Charakterystyka

Ze względu na nieograniczoną i solidarną odpowiedzialność wspólników ta forma działalności gospodarczej jest znacznie mniej popularna niż spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (*SARL – société à responsabilité limitée*). SNC jest idealną strukturą dla osób pragnących utworzyć spółkę zamkniętą wraz ze wspólnikami, do których mają zaufanie.

- Kapitał zakładowy

Utworzenie spółki jawnej nie wymaga ustalenia i wniesienia minimalnego kapitału.

- Wspólnicy

Spółka jawna może być założona przez co najmniej dwóch wspólników, przy czym wspólnikami mogą być zarówno osoby fizyczne jak i prawne, małżonkowie i obcokrajowcy. Wspólnicy mają status prawny handlowca (*commerçant*).

Każdy wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem, solidarnie z pozostałymi wspólnikami. Należy jednak pamiętać, iż odpowiedzialność wspólników ma charakter subsydiarny, co oznacza, że wspólnik może zostać pociągnięty do odpowiedzialności tylko w przypadku, gdy egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna.

- Organy

Spółka zarządzana jest przez zarządcę (*gérant*) lub zarządców, którzy mogą zostać wybrani spośród wspólników lub spoza ich grona. Zarządca spółki jawnej może być osobą prawną. Odwołanie zarządcy lub zarządców wymaga uchwały wspólników. W przypadku odwołania zarządcy, który jest również wspólnikiem i który został wyznaczony w umowie spółki, uchwała wspólników powinna zostać podjęta jednogłośnie, przy czym w głosowaniu nie bierze udziału wspólnik, którego ono dotyczy. W przypadku odwołania zarządcy, który jest również wspólnikiem, ale który nie został powołany w umowie spółki, lub zarządcy, który nie jest wspólnikiem, odwołanie ma miejsce według zasad określonych w umowie spółki.

Zarządca ponosi odpowiedzialność cywilnoprawną i karną za swoje działania.

- Zbycie udziałów

Do zbycia udziałów niezbędna jest jednogólna zgoda wszystkich wspólników.

- Podstawowe wady:

- nieograniczona i solidarna odpowiedzialność wspólników,
- utrudnienia w wyjściu ze spółki.

- Podstawowe zalety:
  - brak minimalnego kapitału zakładowego,
  - duża stabilność dla zarządców spółki,
  - możliwość stworzenia spółki „zamkniętej” (zbycie udziałów w drodze jednomyślnej uchwały wspólników).

1.2.2 Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (SARL – *société à responsabilité limitée*)

- Charakterystyka

SARL jest zaraz po SAS najczęściej wybieraną formą prowadzenia działalności gospodarczej we Francji, zarówno przez małe firmy jak i większe przedsiębiorstwa. Głównym powodem jest ograniczona odpowiedzialność wspólników oraz uniwersalność tej spółki zapewniająca wspólnikom dużą swobodę działania.

Spółka jest zobowiązana ujawniać swoje sprawozdanie finansowe, chyba że jest tzw. mikroprzedsiębiorstwem (*micro-entreprise*), tzn. podmiotem gospodarczym:

- który zatrudnia mniej niż 10 osób,
- którego roczny obrót nie przekracza 700.000 euro, oraz
- którego całkowity bilans nie przekracza 350.000 euro.

- Kapitał zakładowy

Nie ma ustawowego minimalnego kapitału zakładowego, a co za tym idzie kapitał zakładowy może wynosić symboliczne 1 euro. Należy jednak zaznaczyć, że spółka o kapitale zakładowym o symbolicznej wysokości 1 euro nie będzie w stanie pokryć kosztów swojego założenia, wspólnicy będą musieli zatem na bieżąco dofinansowywać działalność spółki. Ponadto w przypadku niskiego kapitału zakładowego wierzyciele mogą wymagać, aby zarządcy i/lub wspólnicy udzielali im osobistych poręczeń/gwarancji za zobowiązania spółki. Co więcej, założenie spółki SARL z kapitałem nie wystarczającym na realizację celu spółki może doprowadzić do pociągnięcia zarządców i/lub wspólników do odpowiedzialności.

Bez względu na wysokość kapitału zakładowego, w momencie rejestracji spółki wymagane jest pokrycie 20% tej sumy, a pozostałej kwoty w ciągu 5 lat. Pod rygorem nieważności, wszelkie wkłady niepieniężne winny być pokrywane w całości, zaś kapitał zakładowy powinien być w całości pokryty przed każdorazowym objęciem udziałów pokrywanych wkładem pieniężnym.

- Wspólnicy

SARL może zostać utworzona przez jednego wspólnika, osobę fizyczną lub prawną, małżonków lub obcokrajowców, a maksymalnie przez 100 wspólników. Jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nosi nazwę *EURL – entreprise unipersonnelle à responsabilité limitée*. EURL może być utworzona zarówno przez osobę fizyczną jak i osobę prawną. Istotną zaletą EURL jest możliwość wyboru opodatkowania pomiędzy podatkiem od osób fizycznych a podatkiem od osób prawnych (taka możliwość jest wyłącznie dla wspólnika będącego osobą fizyczną). EURL może zostać łatwo przekształcona w SARL w razie zaistnienia potrzeby lub chęci otworzenia kapitału dla nowych wspólników. Odpowiedzialność wspólników jest ograniczona do wysokości wniesionych wkładów.

- Organy

Wspólnicy biorą udział w życiu spółki za pośrednictwem zgromadzenia wspólników (które, poza pewnymi wyjątkami, mogą odbywać się za pośrednictwem wideokonferencji) lub w formie pisemnych konsultacji.

SARL może być zarządzana przez jednego lub kilku zarządców (*gérants*). Zarządcą spółki może być jedynie osoba fizyczna (może to być obcokrajowiec) wybrana przez wspólników większością głosów reprezentujących co najmniej 50% udziałów (umowa spółki może przewidzieć wyższy próg), spośród ich grona lub poza nim. Zarządca jest odwoływany na takich samych zasadach, na jakich został nominowany, chyba że umowa spółki przewiduje surowsze warunki. Należy tutaj zaznaczyć, że odwołanie zarządcy bez uzasadnionego powodu pociąga za sobą odpowiedzialność odszkodowawczą.

Zarządca reprezentuje spółkę wobec osób trzecich. Ponosi on odpowiedzialność zarówno cywilną jak i karną za swoje działania.

Spółka ma obowiązek wyznaczenia biegłego rewidenta, jeśli spełnia dwa z trzech warunków dotyczących przychodów, średniego rocznego zatrudnienia i sumy aktywów bilansu.

- Zbycie udziałów

W przypadku SARL należy rozróżnić:

- zbycie udziałów na rzecz osób trzecich, które wymaga zgody większości wspólników reprezentujących co najmniej 50% udziałów (chyba że umowa spółki przewiduje bardziej rygorystyczne warunki), oraz
- zbycie na rzecz wspólników, które nie wymaga uzyskania takiej zgody.

Istnieje możliwość ustanowienia prawa pierwokupu udziałów dla wspólników.

- Podstawowe wady:

- koszty i sformalizowane zasady utworzenia,
- sformalizowane zasady działalności.

- Podstawowe zalety:

- odpowiedzialność wspólników ograniczona do wysokości wniesionych przez nich wkładów,
- progresywna struktura ułatwiająca nawiązywanie współpracy,
- zarządcy w niektórych przypadkach mogą korzystać z ubezpieczenia społecznego dla pracowników.

1.2.3 Spółka akcyjna (SA – *Société anonyme*)

- Charakterystyka

SA jest spółką kapitałową, której forma jest przeznaczona dla dużych przedsiębiorstw.

Spółka jest zobowiązana ujawniać swoje sprawozdanie finansowe (wymóg ten nie dotyczy mikroprzedsiębiorstwa (*micro-entreprise*)).

SA może być notowana na giełdzie, przy czym przed wprowadzeniem spółki akcyjnej na giełdę należy uzyskać zgody urzędu ds. nadzoru nad rynkami finansowymi (AMF – *Autorité des Marchés Financiers*).

- Kapitał zakładowy

Minimalna wysokość kapitału zakładowego w SA wynosi 37.000 euro, przy czym w momencie rejestracji spółki wymagane jest pokrycie połowy tej sumy, a pozostałej kwoty w ciągu 5 lat.

- Wspólnicy

SA może zostać założona przez co najmniej 2 akcjonariuszy, a w przypadku, gdy akcje spółki mają być notowane na giełdzie, SA może być założona, przez co najmniej 7 akcjonariuszy. Mogą to być osoby prawne, fizyczne, małżonkowie lub obcokrajowcy.

Akcjonariusze uczestniczą w życiu spółki przez udział w zgromadzeniach, mogą również pełnić funkcję członków organu zarządzającego lub rady nadzorczej.

Odpowiedzialność akcjonariuszy jest ograniczona do ilości posiadanych akcji.

- Organy

We Francji istnieją dwa rodzaje spółki SA:

- SA „monistyczne” kierowane przez Radę Zarządzającą (*Conseil d’administration*) składającą się z 3 do 18 członków, na której czele stoi Prezes. Prezesem może zostać wyłącznie osoba fizyczna. W tego typu spółkach bieżące zarządzanie i reprezentacja wobec osób trzecich została powierzona Dyrektorowi Generalnemu (*Directeur Général*). Warto zauważyć, że Prezesem i Dyrektorem Generalnym może być ta sama osoba.
- SA „dualistyczne” z Zarządem (*Directoire*), który jest organem wykonawczym, co do zasady składającym się z 1 do 5 członków (jeżeli natomiast kapitał zakładowy jest wyższy niż 150.000 euro, z nie mniej niż dwóch członków) i Radą Nadzorczą (*Conseil de surveillance*), w której zasiada od 3 do 18 członków wybieranych spośród akcjonariuszy lub spoza ich grona, i którzy wykonują czynności nadzorcze.

Najczęściej spotykaną formą spółki akcyjnej jest SA typu monistycznego, między innymi ze względu na możliwość odwołania członków zarządu bez konieczności uzasadniania tej decyzji oraz wypłaty odszkodowania.

Wszyscy członkowie organu zarządzającego ponoszą odpowiedzialność zarówno cywilną jak i karną za swoje działania.

Spółka ma obowiązek wyznaczenia co najmniej jednego biegłego rewidenta.

- Zbycie akcji

Co do zasady akcje są swobodnie zbywalne, przy czym istnieje możliwość zastrzeżenia w umowie spółki prawa pierwokupu akcji przysługującego akcjonariuszom.

- Podstawowe wady:
  - sztywność funkcjonowania,
  - opłaty i formalności związane z utworzeniem,
  - niestabilność prezesa w SA monistycznych (może zostać odwołany w każdej chwili z bardzo krótkim okresem wypowiedzenia i bez odprawy).
- Podstawowe zalety:
  - odpowiedzialność akcjonariuszy ograniczona do liczby posiadanych akcji,
  - progresywna struktura ułatwiająca nawiązywanie współpracy,
  - łatwy i elastyczny sposób sprzedaży akcji,
  - wiarygodność wobec partnerów handlowych (banków, dostawców, klientów),
  - może być notowana na giełdzie.

1.2.4 Spółka akcyjna uproszczona (SAS – *société par actions simplifiée*)

- Charakterystyka

SAS jest najczęściej wybieraną formą prowadzenia działalności gospodarczej we Francji, zarówno przez małe firmy jak i większe przedsiębiorstwa. Podstawowymi cechami SAS jest duża elastyczność w funkcjonowaniu i możliwość określenia w umowie spółki warunków, na jakich wspólnicy są powoływani i odwoływani (możliwość zawarcia klauzul znacznie utrudniających zbycie akcji).

Ze względu na wspomnianą elastyczność i swobodę działania pozostawioną wspólnikom, ta forma prawna jest wybierana zarówno przez duże przedsiębiorstwa, jak również przez mniejsze nawet jednoosobowe firmy.

Spółka jest zobowiązana ujawniać swoje sprawozdanie finansowe (wymóg ten nie dotyczy mikroprzedsiębiorstwa (*micro-entreprise*)).

- Kapitał zakładowy

SAS można założyć już z przysłowiowym 1 euro, przy czym wiąże się z tym to samo ryzyko jak w przypadku SARL, czyli ryzyko poniesienia przez prezesa i/lub wspólników odpowiedzialności z tego tytułu.

W momencie rejestracji spółki wymagane jest pokrycie połowy kapitału zakładowego, a pozostałej kwoty w ciągu 5 lat.

- Wspólnicy

SAS może zostać utworzona już przez jednego wspólnika, przy czym może to być osoba prawna, fizyczna, małżonkowie, obcokrajowcy.

Odpowiedzialność wspólników jest ograniczona do ilości posiadanych akcji.

- Organy

Wspólnicy biorą udział w życiu spółki poprzez głosowanie podczas zgromadzeń wspólników, przy czym umowa spółki może przewidywać, że (i) wspólnik mniejszościowy będzie miał prawo weta bądź (ii) prawo odejścia ze spółki w przypadku, w którym nie będzie aprobował podejmowanych decyzji, oraz (iii) warunki wyłączenia wspólnika nawet bez jego zgody po stwierdzeniu uchybień w jego postępowaniu.

SAS kieruje Prezes będący osobą fizyczną lub prawną, który jest również organem upoważnionym do reprezentacji spółki. Ponadto umowa spółki może przewidywać inne organy zarządzające takie jak np. Dyrektor Generalny lub Rada Zarządzająca. Umowa spółki może zawierać: (i) zapis o corocznej automatycznej zmianie prezesa niepodlegającej głosowaniu, (ii) tryb powoływania i odwoływania oraz (iii) informację o tym, czy odwołanie bez uzasadnienia przyczyny będzie wiązało się z wypłatą odszkodowania.

Wszyscy członkowie organu zarządzającego ponoszą odpowiedzialność cywilną jak i karną za swoje działania.

Istnieje obowiązek wyznaczenia biegłego rewidenta (i) gdy spółka jest kontrolowana lub (ii) gdy kontroluje inne spółki albo (iii) gdy spółka spełnia dwa z trzech warunków dotyczących przychodów, średniego rocznego zatrudnienia i sumy aktywów bilansu.

- Zbycie akcji

Sposób sprzedaży akcji określa umowa spółki.

- Podstawowe wady:

- opłaty i formalności związane z utworzeniem,
- konieczność zachowania dużej ostrożności przy sporządzaniu umowy spółki,

- Podstawowe zalety:

- duża swoboda przy sporządzaniu umowy spółki (organizacja i funkcjonowanie tej spółki są określone przez wspólników w umowie spółki), co wiąże się z możliwością ustanowienia dużej swobody działania,
- odpowiedzialność wspólników ograniczona do posiadanych akcji,
- możliwość utworzenia SAS jednoosobowej (możliwość utworzenia 100% spółki zależnej),
- progresywna struktura ułatwiająca nawiązywanie współpracy,
- wiarygodność wobec partnerów handlowych (banków, dostawców, klientów),
- niskie koszty funkcjonowania.

1.3 Obecność firm zagranicznych we Francji

Zagraniczna firma pragnąca wejść na rynek francuski ma, co do zasady, wybór pomiędzy trzema podstawowymi opcjami, które będą uzależnione w dużym stopniu od niezależności, jaką przedsiębiorca pragnie nadać swojemu podmiotowi we Francji.

1.3.1 Przedstawicielstwo / biuro łączności (*bureau de représentation / bureau de liaison*)

Należy zaznaczyć, że pojęcie biura łączności nie ma sprecyzowanej definicji prawnej, nie występuje też we francuskim Kodeksie handlowym.

Biuro nie jest odrębną osobą prawną, lecz "przedłużeniem", kontynuacją działalności spółki-matki. W związku z tym nie może podejmować działań o charakterze handlowym. Czynności, do których jest uprawnione, to: działalność polegająca na pozyskiwaniu klientów, reklama, działalność informacyjna, a także każda inna działalność o charakterze przygotowawczym lub pomocniczym względem głównej działalności inwestora. Biuro nie ma osobowości prawnej, zatem wszelkie umowy i faktury podpisywane są przez osoby uprawnione do działania w imieniu inwestora.

Biuro może otworzyć rachunek w banku i zatrudniać pracowników.

Ponieważ biuro nie stanowi stałego przedsiębiorstwa (*établissement stable*) w rozumieniu prawa podatkowego, nie podlega ono podatkowi od spółek. Nie podlega również przepisom dotyczącym podatku VAT. Przedstawicielstwo jest jednak zobowiązane do uiszczania w miejscu wykonywania swojej działalności niektórych należności publicznoprawnych.

1.3.2 Oddział (*succursale*)

Oddział, kierowany przez umocowanego przedstawiciela spółki-inwestora, działa na podobnych zasadach co biuro łączności, z tym, że dysponuje znacznie szerszymi możliwościami podejmowania działalności niż biuro. Funkcjonowanie oddziału jest ściśle związane z działalnością spółki-inwestora, a proces podejmowania decyzji nie jest szczególnie sformalizowany. Oddział nie jest samodzielnym podmiotem prawnym, lecz może dokonywać wszelkich czynności handlowych (może podpisywać umowy handlowe, pozyskiwać zamówienia, wystawiać faktury itd.). Za zobowiązania zaciągnięte przez oddział odpowiada solidarnie i całym swoim majątkiem spółka-inwestor.

Oddział może powstać w wyniku przekształcenia biura handlowego.

W rozumieniu przepisów prawa podatkowego, oddział jest przedsiębiorstwem stałym (*établissement stable*) i w związku z tym podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych oraz jest płatnikiem podatku VAT.

1.3.3 Filia (*filiale*)

Zagraniczny inwestor może utworzyć we Francji filię, to znaczy spółkę prawa francuskiego, do której wniesie co najmniej 50% kapitału (innym rozwiązaniem jest nabycie spółki już istniejącej). W odróżnieniu od biura łączności oraz oddziału, filia posiada oddzielną osobowość prawną. Wybór tego rodzaju struktury przez inwestora niesie za sobą określone korzyści, w szczególności:

- pozwala na oddzielenie majątku spółki zależnej i spółki-matki, co w rezultacie pozwala ograniczyć odpowiedzialność spółki-matki za zobowiązania spółki zależnej działającej we Francji;
- spółka zależna nabywa prawa i zaciąga zobowiązania we własnym imieniu i na własny rachunek;
- spółka zależna może ubiegać się o przyznanie pomocy publicznej we Francji w związku z jej utworzeniem lub rozwojem.

Ze względów prestiżowych zaleca się utworzenie filii we Francji w formie spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej uproszczonej, te formy spółek wzbudzają bowiem wśród inwestorów poczucie stabilności i są przez nich traktowane jako ekwiwalentne.

1.3.4 Inne możliwości

1.3.4.1 Przedstawiciel handlowy (*représentant commercial*)

Przedstawiciel handlowy we Francji może być pracownikiem spółki zagranicznej zatrudnionym na zasadach ogólnych lub podlegającym szczególnym przepisom tzw. podróżującym przedstawicielem handlowym (*VRP – voyageur, représentant ou placier*). Podróżujący przedstawiciel handlowy jest pośrednikiem handlowym, zatrudnionym w jednej lub kilku spółkach, dla których nawiązuje kontakty handlowe na danym terenie. VRP dysponuje dużym zakresem samodzielności w ramach wykonywania zleconych mu działań. Jest uprawniony do nawiązywania kontaktów handlowych z klientami i do proponowania im produktów i usług swojego pracodawcy.

1.3.4.2 Agent⁴ (*agent commercial*)

Spółka zagraniczna może korzystać z usług agenta handlowego. Agentem handlowym może być zarówno osoba fizyczna jak i osoba prawna. Agent handlowy jest zobowiązany w sposób ciągły do negocjowania oraz ewentualnego zawierania umów, kupna, sprzedaży, najmu lub świadczenia usług w imieniu i na rzecz zleceniodawcy. Może on reprezentować jednego lub kilku przedsiębiorców. Wynagrodzenie agenta handlowego składa się w całości albo w części z prowizji (*commission*).

1.3.5 Dodatkowe rozwiązania

Innymi strukturami, które mogą być wykorzystywane przez inwestorów zagranicznych i które wiążą się z dużą swobodą funkcjonowania, są: spółka cywilna oraz zrępowanie interesów gospodarczych (*GIE – Groupement d’Intérêt Economique*). Powyższe struktury są jednak stosunkowo rzadko wykorzystywane ze względu na szeroki zakres odpowiedzialności ponoszony przez ich współników oraz członków.

Kolejną możliwością jest utworzenie Spółki Europejskiej (*SE – Societas Europea*) przez co najmniej dwie spółki mające swoje siedziby w różnych państwach Unii Europejskiej, celem poddania jej jednolitej regulacji europejskiej, jak również skorzystania ze zharmonizowanego systemu zarządzania i ogłaszania informacji finansowych⁵.

2. O czym warto pamiętać przy zakładaniu spółki/działalności we Francji

2.1 Formalności administracyjne

- Siedziba spółki / działalności

Jednym z pierwszych kroków przy zakładaniu przedsiębiorstwa jest znalezienie siedziby.

Ustawodawca francuski, mając na celu ułatwienie procesu tworzenia spółek i minimalizację kosztów, stworzył możliwość, aby przy rozpoczęciu działalności gospodarczej, osoba fizyczna pragnąca zarejestrować swoją działalność handlową/rzemieślniczą lub przedstawiciel ustawowy spółki mogli zarejestrować siedzibę spółki pod adresem swojego miejsca zamieszkania i wykonywać w nim działalność pod warunkiem, że przepisy prawa lub postanowienia umowy się temu nie sprzeciwiają.

- Umowa spółki

Kolejnym etapem tworzenia spółki jest sporządzenie i podpisanie umowy spółki, która może opierać się głównie na przepisach prawa spółek lub zawierać postanowienia szczególne, które nie zostały uregulowane przez ustawodawcę, lub wykluczać pewne przepisy, o ile nie są one bezwzględnie obowiązujące. Należy jednak pamiętać, że w żadnym wypadku umowa spółki nie może zawierać klauzul niezgodnych z przepisami bezwzględnie obowiązującymi lub niezgodnych z dobrymi praktykami (*bonnes mœurs*).

Bez względu na rodzaj spółki prawa handlowego, umowa spółki musi zawierać następujące informacje: formę prawną, czas, na jaki spółka została utworzona, nazwę, adres siedziby, przedmiot działalności, wysokość kapitału zakładowego i dla każdego rodzaju akcji liczbę danych akcji, a także, w zależności od okoliczności, część kapitału zakładowego, którą reprezentują, lub wartość nominalną akcji.

Ponadto w zależności od formy spółki może okazać się konieczne zamieszczenie dodatkowych informacji (np. w SA m.in. informacje dotyczące funkcjonowania, uprawnień i składu organów spółki).

Warto zauważyć, że konieczność dochowania obowiązkowej w Polsce formy notarialnej jest niezwykle rzadka, jest ona bowiem wymagana jedynie w nielicznych przypadkach wniesienia aportu w postaci nieruchomości.

- Nazwa spółki

Zaleca się dokonanie uprzedniej weryfikacji w Krajowym Instytucie Własności Przemysłowej⁶ (*Institut National de la Propriété Industrielle*) czy nazwa lub firma nie występuje już w obrocie lub czy nie jest zarejestrowana jako marka (to samo dotyczy produktów wprowadzanych do obrotu).

Powyższe zalecenia dotyczą również tworzenia stron internetowych: w tym przypadku informacji udziela Centrum Informacji i Zarządzania Nazwami Domen Internetowych⁷ (*AFNIC – Centre d'information et de gestion des noms de domaine Internet*).

- Rachunek bankowy

Konieczne będzie otwarcie rachunku bankowego celem zdeponowania środków.

- Rejestry i księgi

W zależności od formy wykonywanej działalności należy zaopatrzyć się w odpowiednie rejestry i księgi np. rejestr protokołów z obrad zgromadzeń wspólników (*registre des délibérations des assemblées*), księgę inwentaryzacyjną (*livre d'inventaire*) itp., które zostały zatwierdzone (*coté*) i parafowane (*paraphé*) przez Sąd Handlowy przed wprowadzeniem jakichkolwiek wpisów⁸.

2.2 Formalności rejestracyjne przy zakładaniu spółki handlowej

2.2.1 Centrum Formalności Przedsiębiorstw (*CFE - Centre de Formalités des Entreprises*)

Formalności związane z tworzeniem spółek zostały uproszczone wraz z utworzeniem Centrum Formalności Przedsiębiorstw (*CFE – Centre de Formalités des Entreprises*), do którego kierowane są wnioski o rejestrację.

Właściwy CFE gromadzi wszelkie dokumenty składane z wnioskiem o rejestrację. Po ich weryfikacji pod względem formalnym CFE przesyła wszystkie dokumenty do pozostałych urzędów i instytucji publicznych, które uczestniczą w procesie rejestracji, tj. do:

- Narodowego Instytutu Statystyki i Studiów Ekonomicznych (*INSEE – Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques*), który dokonuje rejestracji przedsiębiorstwa w Narodowym Rejestrze Spółek (*RNE – Registre National des Entreprises*), jak również przyznaje mu numer identyfikacyjny SIREN, numer SIRET (numer przedsiębiorstwa, niezbędny dla celów zatrudniania pracowników) oraz kod działalności (*code APE*);
- Kancelarii Sądu Gospodarczego (*Grefe du Tribunal de Commerce*); Szef Kancelarii lub Centrum Formalności Przedsiębiorstw wydają nieodpłatnie po złożeniu kompletu dokumentów tzw. potwierdzenie utworzenia przedsiębiorstwa (*récépissé de création d'entreprise*), a następnie przesyłają przedsiębiorstwu dokument poświadczający jego rejestrację w Rejestrze Handlu i Spółek (*RCS – Registre du Commerce et des Sociétés*). Dokumentem tym jest tzw. wyciąg K (*extrait K*) wydawany przedsiębiorcom indywidualnym oraz wyciąg Kbis (*extrait Kbis*) wydawany spółkom;

- urzędów skarbowych oraz urzędów pracy i ubezpieczeń społecznych, takich jak: Dyrekcja Regionalna ds. Przedsiębiorstw, Konkurencji, Konsumentów, Pracy i Zatrudnienia (*Direction Régionale des Entreprises, de la Concurrence, de la Consommation, du Travail et de l'Emploi*), Regionalna Kasa Ubezpieczeń Chorobowych (*Caisse Régionale d'Assurance Maladie*), Regionalny Związek Poboru Składek na Ubezpieczenia Społeczne i Zasiłki Rodzinne (URSSAF – *Union Régionale de Recouvrement des Cotisations de Sécurité Sociale et d'Allocations Familiales*).

CFE wydaje druki wniosku o zarejestrowanie oraz listę dokumentów, które należy dostarczyć celem dokonania rejestracji. Wniosek musi zostać złożony przez osobę upoważnioną do tego przez spółkę, w której imieniu osoba ta występuje. Składane dokumenty muszą być przetłumaczone na język francuski.

Czas oczekiwania na rejestrację wynosi kilka dni. Po złożeniu wniosku o rejestrację spółki jej przedstawiciel może na podstawie „potwierdzenia utworzenia przedsiębiorstwa” dokonać pozostałych czynności administracyjnych bankowych niezbędnych dla rozpoczęcia działalności.

Na koszty formalności administracyjnych związanych z zakładaniem spółki składają się między innymi koszty wpisu do Rejestru Handlu i Spółek (*Registre du Commerce et des Sociétés*) wynoszące 85 euro oraz koszty publikacji w Dzienniku ogłoszeń prawnych (*Journal d'annonces légales*), które w zależności od rodzaju spółki i siedziby wynoszą około 230 euro.

2.2.2 Dokumenty wymagane do utworzenia spółki we Francji

Lista dokumentów potrzebnych do rozpoczęcia działalności we Francji w formie spółki obejmuje w szczególności:

- umowę spółki opatrzoną datą i podpisem wszystkich wspólników/akcjonariuszy,
- należycie wypełniony formularz o symbolu « M0 » oraz dowód prawidłowego złożenia dokumentów do właściwego CFE,
- potwierdzenie publikacji ogłoszenia o utworzeniu spółki w Dzienniku ogłoszeń prawnych (*Journal d'annonces légales*),
- dokument potwierdzający trwale zajmowanie lokalu siedziby (dokument ten może przybrać formę umowy najmu, faktury za prąd, faktury za usługi telekomunikacyjne itp.),
- kopia dowodu osobistego albo paszportu (w poszczególnych wypadkach także kopia świadectwa zawodowego, dyplomu lub tytułu wymaganego do wykonywania działalności regulowanej),
- zaświadczenie o niekaralności oraz dane ojca i matki członków organów spółki,
- zaświadczenie o zdeponowaniu funduszy spółki w organizacji na rachunku bankowym.

2.3 Szczególne uwagi związane z rejestracją niektórych działalności

- Przedstawicielstwo / biuro łączności

Rejestracja przedstawicielstwa nie jest, co do zasady, obowiązkowa. W celu potwierdzenia utworzenia przedstawicielstwa oraz uzyskania numerów identyfikacyjnych SIREN i SIRET wystarczy złożyć zwykłe oświadczenie o utworzeniu przedstawicielstwa w Centrum Formalności Przedsiębiorstw. Należy mieć jednak na uwadze, że w niektórych sytuacjach (np. przy otwarciu rachunku bankowego we Francji) może okazać się konieczne posiadanie wyciągu Kbis. W takim wypadku należy zarejestrować przedstawicielstwo w Rejestrze Handlu i Spółek.

- Oddział

Oddział podlega obowiązkowej rejestracji.

- Własna działalność gospodarcza i agent handlowy

Formalności związane z rozpoczęciem indywidualnej działalności gospodarczej zostały ograniczone do minimum. Przedsiębiorca powinien złożyć wniosek o zarejestrowanie go jako osoby fizycznej w CFE przy Izbie Handlowej i Przemysłowej (*Chambre de Commerce et d'Industrie*) w przypadku osób prowadzących działalność handlową i przemysłową, w CFE przy Izbie Zawodowej i Rzemieśniczej (*Chambre de Métiers et de l'Artisanat*), w przypadku agentów handlowych, w CFE przy Sądzie Rejonowym (*Tribunal d'Instance ou Tribunal de Grande Instance*) lub przy Izbie Handlowej i Przemysłowej (*Chambre de Commerce et d'Industrie*), natomiast w przypadku agentów handlowych w CFE oraz w URSSAF w przypadku wolnych zawodów. Należy również wypełnić oświadczenie o symbolu « PO » i dostarczyć kilka innych dokumentów.

- Działalność regulowana

Należy złożyć dodatkowe dokumenty, które różnią się w zależności od rodzaju wykonywanej działalności, takie jak pozwolenie na wykonywanie działalności regulowanej, zaświadczenie o posiadanych kwalifikacjach zawodowych/świadectwo zawodowe (*carte professionnelle*), licencję, zaświadczenie o wpisie na listę przy organizacji zawodowej⁹.

3. Prawo pracy we Francji

3.1 Zatrudnianie pracowników

We Francji stosunki pracy regulowane są przez Kodeks Pracy oraz Układy Zbiorowe (*Conventions Collectives*).

Najbardziej powszechną formą umowy o pracę jest umowa na czas nieokreślony (*CDI – Contrat à Durée Indéterminée*). Umowa ta ma zazwyczaj formę pisemną i jest sporządzana w języku francuskim. Poszczególne postanowienia umowy mogą być dowolnie ustalane przez strony, jednakże nie mogą one być niezgodne z Kodeksem Pracy ani z Układami Zbiorowymi obowiązującymi w przedsiębiorstwie¹⁰.

Umowa o pracę musi bezwzględnie określać m.in. tożsamość stron, poszczególne elementy wynagrodzenia i okres płatności, funkcję/stanowisko pracownika w spółce lub opis jego obowiązków, datę rozpoczęcia pracy, ilość płatnego urlopu i sposób, w jaki jest przyznawany, okres wypowiedzenia, jak również miejsce i dzienny lub tygodniowy czas pracy oraz odpowiednio wzmiankę o układach/porozumieniach zbiorowych regulujących warunki pracy.

Aby sprostać tymczasowym potrzebom, przedsiębiorca może skorzystać z możliwości zatrudnienia pracowników na podstawie umów na czas określony lub zatrudnić pracowników tymczasowych w przypadkach określonych prawem. Umowa o pracę na czas określony nie może mieć na celu ani nie może skutkować trwałym zastąpieniem stanowiska pracy związanego z normalną/typową i stałą działalnością przedsiębiorstwa.

Istnieje także możliwość delegowania polskiego pracownika na terytorium Francji. Nowe przepisy dotyczące zagranicznych przedsiębiorców delegujących pracowników na terytorium Francji wprowadzają, między innymi, obowiązek zapewnienia takim pracownikom warunków zatrudnienia nie mniej korzystnych niż warunki wynikające z przepisów francuskich, w tym w zakresie płacy minimalnej obowiązującej na terytorium Francji (10,03 euro brutto/godzinę od 1 stycznia 2019 r.), uwzględniającej dodatek za usługę lat wynikający z obowiązującego we Francji układu zbiorowego dla sektora transportu. Przepisy te wprowadzają również wymóg wyznaczenia przedstawiciela firmy na terenie Francji i spełnienia szeregu innych obowiązków administracyjnych.

3.2 Ubezpieczenia społeczne

Francuski system ubezpieczeń społecznych prawie w całości pokrywa koszty leczenia zdrowotnego ubezpieczonego. System ten łączy 4 rodzaje ubezpieczeń: (i) ubezpieczenie chorobowe, (ii) ubezpieczenie dla osób w starszym wieku, (iii) ubezpieczenie rodzinne oraz (iv) ubezpieczenie od wypadków przy pracy. System uzupełniają między innymi obowiązkowe ubezpieczenia dla bezrobotnych i dodatkowe ubezpieczenia emerytalne.

Pracodawca opłaca składki pracodawcy (około 40% wynagrodzenia brutto pracownika), a pracownik składki w części przypadającej na pracownika (około 20 % wynagrodzenia pracownika). Składki są pobierane przez URSSAF¹¹.

4. Podatki i przedsiębiorstwo

Jeżeli chodzi o podatki od przedsiębiorstw, należy rozróżnić przedsiębiorstwo indywidualne, które będzie, co do zasady, podlegało podatkowi dochodowemu (IR) oraz spółkę, która będzie podlegała podatkowi od spółek (IS)¹².

4.1 Własna działalność gospodarcza

Przedsiębiorca ma obowiązek zadeklarowania zysków osiągniętych przez swoje przedsiębiorstwo w zeznaniu podatkowym. Jeżeli prowadzi działalność handlową, jego zyski są określane mianem zysków przemysłowych i handlowych (*BIC - Bénéfices Industriels et Commerciaux*). Zyski osiągnięte przez przedsiębiorstwo prowadzące działalność handlową mogą zostać obliczone i opodatkowane według jednego z dwóch systemów w zależności, co do zasady, od uzyskanych obrotów: (i) ryczałtowo przez organ podatkowy – „system mikro-przedsiębiorcy” (*micro-entreprise*) poprzez ustalenie części zysku niepodlegającej opodatkowaniu¹³, albo (ii) poprzez obliczenie rzeczywistych kosztów poniesionych przez przedsiębiorstwo tj. w ramach systemu zwanego „rzeczywistym” (*du réel*). Ponadto, przedsiębiorcy spełniający warunki systemu mikro-przedsiębiorcy mogą pod pewnymi warunkami wybrać opcjonalnie system *auto-entrepreneur*, który jest bardzo korzystny zarówno pod względem księgowym jak i podatkowym.¹⁴

4.2 Podatek od osób prawnych

Spółka oblicza wysokość przychodów (*bénéfices*) netto, składa oświadczenie w ich przedmiocie oraz płaci należności z tytułu IS. Stawka podatku jest uzależniona od wysokości rocznego obrotu (netto). Od 1 stycznia 2018 r. podstawowa stawka podatku dochodowego od osób prawnych wynosi 28% podstawy opodatkowania do kwoty 500.000 euro. Natomiast wyższa stawka podatku w wysokości 33,1/3% naliczana jest od pozostałych przychodów przekraczających tę kwotę. Jednakże małe spółki, (i) których roczne obroty nie przekraczają 7.630.000 euro, (ii) których kapitał został całkowicie opłacony w momencie zamknięcia roku obrotowego (lub okresu rozliczeniowego) i (iii) które należą co najmniej w 75% do osób fizycznych lub osób prawnych, w których co najmniej 75% kapitału należy bezpośrednio do osób fizycznych, podlegają stawce 15% do kwoty 38.120 euro, natomiast wyższa stawka podatku naliczana jest od pozostałych przychodów przekraczających tę kwotę.

Indywidualna działalność gospodarcza podlega podatkowi dochodowemu od osób fizycznych z tym, że EIRL może opcjonalnie wybrać system opodatkowania określony dla osób prawnych. Spółka jawna nie podlega podatkowi od osób prawnych tylko podatkowi od osób fizycznych, który jest płacony przez poszczególnych wspólników.

Przedsiębiorcy podlegający podatkowi od osób prawnych zobowiązani są do składania oświadczeń drogą elektroniczną od 2013 r. (*télédéclaration*).

5. Zamówienia publiczne¹⁵

Europejskie regulacje dotyczące zamówień publicznych mają na celu zapewnienie równości szans poszczególnych podmiotów gospodarczych. Bez względu na wysokość zamówienia publicznego, zgodnie z francuskim Kodeksem zamówień publicznych, przetargi muszą być przeprowadzane wedle zasady swobodnego dostępu do zamówień publicznych, równości traktowania wykonawców oraz przejrzystości procedur. Wykonawcy muszą spełniać minimum stosownych wymogów dotyczących rynku.

Zgodnie z zasadą swobodnego dostępu do zamówień publicznych, każdy podmiot gospodarczy (*opérateur économique*) może zgłosić swoją kandydaturę, za wyjątkiem podmiotów, wobec których orzeczono zakaz uczestnictwa w przetargu. Zakaz uczestnictwa w przetargu może zostać orzeczony m. in. w przypadku:

- ogłoszenia upadłości, likwidacji, zaprzestania działalności lub każdej innej analogicznej sytuacji,
- wyroku za przestępstwo świadczące o naruszeniu zasad etyki zawodowej,
- wyroku za składanie fałszywych zeznań,
- poważnego błędu zawodowego, zalegania ze składkami na ubezpieczenie społeczne, zobowiązaniami podatkowymi lub innymi opłatami.

La Chambre de Commerce et d'Industrie France Pologne (CCIFP) est une association d'employeurs, réunissant plus de 450 entreprises françaises et polonaises. Depuis 1994, la CCIFP travaille pour le développement des relations d'affaires franco-polonaises. La CCIFP coopère avec l'Assemblée des Chambres Françaises de Commerce et d'Industrie, l'ACFCI (www.acfci.cci.fr) et en même temps, elle fait partie du réseau des Chambres de Commerce et de l'Industrie Françaises à l'Étranger, l'UCCIFE (www.uccife.org).

Le Centre de Développement des Affaires a pour vocation de vous aider à développer votre projet commercial en Pologne. Composé d'une équipe bilingue et expérimentée, le département « appui aux entreprises » agit pour le compte de votre entreprise. Nous vous guiderons de A à Z dans vos démarches commerciales en Pologne.

De la transmission d'informations générales sur la Pologne à l'implantation, nous proposons une gamme de services adaptée à la problématique de votre entreprise: études de marché, recherches de partenaires, locations de bureaux.

Plus d'informations : www.ccifp.pl

Contactez-nous: ccifp@ccifp.pl , Tél. +48 22 696 75 80.

Gide Loyrette Nouel Polska

Warszawskie biuro Gide powstało w 1991 roku jako jedna z pierwszych międzynarodowych kancelarii prawnych w Polsce. Obecnie zatrudnia około 40 prawników i doradców podatkowych obsługujących zarówno transakcje międzynarodowe jak i doradzających spółkom lokalnym. Na co dzień polscy prawnicy współpracują z ekspertami z 14 biur Gide na całym świecie.

Do klientów warszawskiego biura Gide należą między innymi instytucje finansowe, banki, firmy ubezpieczeniowe, inwestorzy, deweloperzy, spółki Skarbu Państwa oraz ministerstwa. Kancelaria obsługuje wiodące spółki działające na polskim rynku, takie jak KGHM Polska Miedź, PGNiG, GDDKiA, Auchan, Enterprise Investors, Grupa Azoty, Leonardo Group, L'Oréal, Polski Fundusz Rozwoju, Bonduelle, mBank, Bank Pekao, Bank PKO BP, Bank Zachodni WBK, ING Bank Śląski, Deutsche Bank, PKN Orlen, Louis Vuitton Moët Hennessy, Unibail-Rodamco, B&B Hotels oraz Yareal Polska.

Kancelaria świadczy kompleksowe usługi z zakresu prawa gospodarczego. Do najważniejszych dziedzin prawa, w których specjalizują się nasi prawnicy należą: fuzje i przejęcia, prawo spółek oraz private equity, bankowość i finanse, rynki kapitałowe, prawo energetyczne, projekty infrastrukturalne i prawo publiczne, prawo nieruchomości, rozwiązywanie sporów sądowych i arbitraż, restrukturyzacje i prawo upadłościowe, doradztwo podatkowe, prawo własności intelektualnej, prawo pracy, prawo konkurencji.

Gide Loyrette Nouel

Metropolitan, Pl. Piłsudskiego 1
00-078 Warszawa – Polska
Tel.: +48 22 344 00 00
E-Mail: poland@gide.com
www.gide.com

¹ Co do zasady inwestycje zagraniczne we Francji nie podlegają kontroli administracyjnej. Obowiązujące przepisy wymagają od zagranicznych inwestorów jedynie złożenia odpowiednich deklaracji. Wykaz wymaganych deklaracji zawarty jest w artykułach od L. 152-1 do L. 152-6 francuskiego Kodeksu monetarnego i finansowego (*Code Monétaire et Financier*).

² Obywatele i przedsiębiorstwa z 10 nowych państw członkowskich Unii Europejskiej mogą korzystać z praw przyznanych im na mocy Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). TFUE zakazuje ograniczania swobody prowadzenia działalności gospodarczej pod własną firmą (Artykuł 49 TFUE), zakaz ten obejmuje m.in. ustanawianie ograniczeń w tworzeniu agencji, oddziałów lub filii przez osoby i przedsiębiorstwa z 10 nowych państw członkowskich Unii Europejskiej. TFUE zabrania ponadto stosowania ograniczeń swobody świadczenia usług (Artykuł 56 TFUE): obywatel lub przedsiębiorstwo państwa członkowskiego Unii Europejskiej ma prawo świadczyć usługi (prowadzić działalność o charakterze przemysłowym, handlowym, działalność rzemieślniczą, jak również w zakresie wykonywania wolnych zawodów) na rzecz osoby trzeciej w innym państwie, które jest członkiem Unii Europejskiej. Więcej informacji na: <http://europa.eu/>.

³ Osoby wykonujące wolne zawody mogą prowadzić działalność indywidualną lub działać w formie spółki.

⁴ Więcej informacji na stronie Stowarzyszenia Francuskich Agentów Handlowych (*Agents Commerciaux et Organisation professionnelle*): <http://www.apacfrance.com/>.

⁵ Szerzej: Rozporządzenie WE nr 2157/2001 z 8 października 2001 r. w sprawie statutu spółki europejskiej oraz Dyrektywa Rady nr 2001/86/WE z dnia 8 października 2001 r. uzupełniająca statut spółki europejskiej w odniesieniu do uczestnictwa pracowników, a także artykuł L. 229-1 i kolejne francuskiego Kodeksu handlowego (*Code de Commerce*).

⁶ Szerzej: www.inpi.fr.

⁷ Szerzej: www.afnic.fr.

⁸ Szerzej na <http://www.greffe-tc-paris.fr/paraphes/paraphes.htm>.

⁹ Osoby pochodzące z Państw Członkowskich Unii Europejskiej (UE) oraz z Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), które korzystają ze swobody przepływu osób, nie podlegają obowiązkowi posiadania karty identyfikacyjnej przedsiębiorcy zagranicznego (*carte d'identité spéciale de commerçant étranger*). Więcej informacji można uzyskać na stronach internetowych agencji wyspecjalizowanej w zakładaniu przedsiębiorstw: www.apce.com.

¹⁰ Działalność rzeczywiście wykonywana w przedsiębiorstwie, wynikająca z przedmiotu działalności zawartego w umowie spółki/dokumentach spółki określa, które układy zbiorowe będą miały zastosowanie. Szerzej patrz lista układów zbiorowych na stronach www.legifrance.gouv.fr.

¹¹ Szerzej: www.urssaf.fr.

¹² Szerzej: www.impot.gouv.fr.

¹³ Na rok 2016 obrót przedsiębiorców, których działalność polega na „sprzedaży towarów i dostarczaniu lokali mieszkalnych”, musi być mniejszy lub równy 82 800 euro, a dla przedsiębiorców wykonujących „inne rodzaje działalności” 33 100 euro.

¹⁴ Szerzej: www.cci.fr/web/auto-entrepreneur.

¹⁵ Szerzej: Okólnik z dn. 14 lutego 2012 r. dotyczący Zbioru dobrych praktyk w zakresie przetargów publicznych (NOR: EFIM120512C).

